

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) คาดหวังให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ ซึ่งการที่สังคมจะมีสภาพตามที่คาดหวังดังกล่าวได้นั้น คนในสังคมต้องเป็นคนที่มีความรู้ เป็นคนดี คนเก่งถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ รู้จักพึ่งพา เกื้อกูลกัน และมีจิตสำนึกเป็นสาธารณะ มีความสามารถ คิดเอง ทำเอง และพึ่งพาตนเองได้ ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) คาดหวังให้สังคมเป็น “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบคลุมรอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และมีทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” การพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้ อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคง ในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้คุณภาพของความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนา และการจัดการความรู้มีมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนมีการรวมตัว รวมกลุ่ม และมีการเรียนรู้ร่วมกันทำให้สามารถจัดการกับปัญหาที่มากกระทบกับสภาพของชุมชนได้ (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549 : 4 – 15)

ปัจจุบันสภาพของชุมชน สังคมและประเทศชาติกำลังประสบกับความอ่อนแอ เกิดจากการบริโภคแบบทุนนิยม เด็กและเยาวชนขาดความเอาใจใส่จากคนในสังคม สังคมแตกแยก มีความขัดแย้ง ครอบครัว ขาดความอบอุ่น และมุ่งเน้นหนักไปที่วัตถุนิยม ซึ่งชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศชาติ ต้องระดมพลังและทรัพยากรของชาติมากมายทั้งทรัพยากรมนุษย์ การเงิน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาและหาแนวทางป้องกันเด็กและเยาวชนพ้นจากภัยทางสังคม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2548 : 1 – 2)

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ามีศักดิ์ศรีและเปี่ยมด้วยศักยภาพซึ่งเป็นพลังสำคัญต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงของชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ รู้รักสามัคคี อันเป็นหลักยึดทางดำเนินจิตใจ หากเด็กและเยาวชนในวันนี้มีการศึกษาดี มีการพัฒนาที่ดี มีอุปนิสัยดี ความประพฤติดี มีสุขภาพพลานามัย ร่างกายแข็งแรง มีสัมมาชีพดี มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวัฒนธรรมประจำใจที่ดีก็เป็นที่ว่าพลเมืองของประเทศชาติในอนาคต (ประเวศ วะสี 2548 : 31) จากการสำรวจข้อมูลในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาพบว่า สังคมไทยมีแนวโน้มที่อาจนำไปสู่สังคมล่มสลาย เนื่องจากปัจจุบันมีปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยในขั้นที่ต้องเร่งแก้ไขและกระทบกับเด็กจำนวนมากโดยจำแนกปัญหาเด็กและเยาวชนไทยได้แก่ ปัญหาที่เกิดมาจากความยากจนและด้อยโอกาสทั้งที่มีมาแต่กำเนิดหรือผลสืบเนื่องมาจากครอบครัวปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น เรื่องเพศสัมพันธ์ ติดเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท ฆ่าตัวตาย เล่นการพนัน เที่ยวเตร่สถานบันเทิง ติดเกมส์ อินเทอร์เน็ต (ทิสนา เขมมณี 2549 : 1)

“พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นยุคนี้ ออกนอกกรอบดั้งเดิมมากขึ้นทุกที เช่น การเลือกคู่ครอง จะถือเอาความรักเป็นสำคัญ ไม่ชอบการคลุมถุงชน การคบเพื่อนต่างเพศ เป็นไปอย่างอิสระเสรี เพราะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องน่าละอาย หญิงสาวให้ความสำคัญในการครองตัวเป็นหญิงพรหมจารีถึงวันแต่งงานน้อยลง ประกอบกับความไม่เข้าใจในเรื่องเพศน้อยลง ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร การสำส่อนทางเพศ การเบี่ยงเบนทางเพศ เช่น การรักร่วมเพศ เป็นต้น และเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาการทำแท้ง ฯลฯ” พญ.จันทร์เพ็ญ ชูประภาวงศ์ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ เคยบันทึกสถิติไว้ว่า วัยรุ่นชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุ 15 ปี วัยรุ่นหญิงในเมือง ร้อยละ 50 มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และร้อยละ 60 มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชายโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย จึงมีปัญหากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ นำไปสู่การทำแท้งที่ผิดกฎหมาย นายบอด โกลपाल ผู้แทนองค์กรกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ กล่าวว่า ประเทศไทยอัตราการตั้งครรภ์และการทำแท้งในวัยรุ่นสูง โดยมีการทำแท้งปีละประมาณ 300,000 ราย หรือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 1 ใน 3 รายของการเกิดมีชีพ

สำหรับพฤติกรรมทางเพศในทัศนะของนักจิตวิทยา ไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้แต่เป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่พร้อมที่จะแสดงออกเมื่อร่างกายถึงวุฒิภาวะ เด็กวัยรุ่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ก็เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ค้นหาบุคคลที่ตนพอใจ ถ้าได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมที่ยั่วยุ ก็จะมีแนวโน้มในการสนองตอบต่ออารมณ์ทางเพศได้ง่าย ถ้าทั้งสองฝ่ายต่างมีวุฒิภาวะที่ไม่พร้อมในการรับผิดชอบร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นโรคติดต่อทาง

เพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ นำไปสู่การทำแท้งของฝ่ายหญิง ซึ่งหมายถึงการสูญเสียโอกาสทางการศึกษา เสียอนาคต และในบางกรณีอาจถึงขั้นเสียชีวิต (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ อังคารที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551, 2)

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญกับเด็กและเยาวชน โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและ ดูแลเด็กและเยาวชน ทั้งนี้จังหวัดกำแพงเพชรโดยเฉพาะชุมชนเมืองมีวิถีชีวิตเป็นชุมชนที่อาศัยกัน ซึ่งเสี่ยงต่อเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆ เด็กและเยาวชนจะมีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ เนื่องจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนเกาะทิวเป็นชุมชนหนึ่งที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่เหมาะสม เพราะ มีแหล่งหอพัก แหล่งสถานบันเทิง แหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น มีปัญหา การทะเลาะวิวาท ยาเสพติด และอื่น ๆ เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยเป็นชุมชนที่อพยพมาจากแหล่งเดียวกันเป็นกลุ่มก้อนลักษณะการตั้งถิ่นฐานเกาะกลุ่มกันหนาแน่น ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล ชุมชนเมือง ลักษณะสังคมเป็นกึ่งสังคมเมืองกึ่งสังคมชนบท สภาพปัญหาทางสังคมพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ประชากร มีปัญหาความยากจน และหนี้สิน ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาครอบครัวแตกแยกเด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งเร่ร่อน ขอดาน ปัญหาระดับการศึกษาไม่ทั่วถึงและถูกกล่อดวงและปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ดังนั้นสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการกำหนดการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพในการเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนให้มีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมกำแพงเพชร (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกำแพงเพชรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2548 : 7 – 10)

ชุมชนเกาะทิวเป็นชุมชนที่อยู่ใจกลางเมืองกำแพงเพชร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขายเพราะชาวบ้านไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีสภาพแวดล้อมชุมชนแออัดที่เอื้อต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ เสพยาเสพติด คีมีสุรา การเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งท้องโดยไม่พึงประสงค์ การเที่ยวกลางคืน การทะเลาะวิวาท การลักทรัพย์ ชกต่อยกันจนถึงขั้นใช้อาวุธปืนยิงฝ่ายตรงข้าม ตามสถานที่สาธารณะ สร้างความเดือดร้อนต่อชุมชน (สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองกำแพงเพชร 2548 : 1 – 3)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิว อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร รวมทั้งหาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชน โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งเด็กและเยาวชน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ

ภาคประชาชนได้รับรู้และนำแนวทางไปใช้ในป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศการพัฒนาสังคมที่มีประสิทธิภาพกับเด็กและเยาวชนของจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิว อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิว อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อหาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิว อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งหาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิว อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชรซึ่งพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิว อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โดยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ กรมสุขภาพจิต (2547 : 8-9) และวิเคราะห์ปัญหาชุมชนร่วมกับเด็กและเยาวชน ผู้นำชุมชน เป็นกรอบในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในลักษณะทางจิตสังคม ประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้

- 1.1 ปัจจัยด้านสังคม
- 1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว
- 1.3 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน

2. ผู้ให้ข้อมูล

จำแนกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

2.1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2

2.1.1 ในกรณีที่ใช้แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ เด็กและเยาวชน (ตามข้อมูลทะเบียนราษฎรที่มีอายุ 14-25 ปี จากสำนักงานบริหารทะเบียนเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พ.ศ. 2547 และศึกษาข้อมูลประชากร) ที่อาศัยอยู่จริงในชุมชนเกาะทิวอำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัด

กำแพงเพชร จำนวน 128 คน จากประชากร 183 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

2.1.2 ในกรณีที่ใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้แทนชุมชน ประกอบด้วย คณะกรรมการของชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขของชุมชน เป็นผู้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล จำนวน 9 คน จากประชากร จำนวน 25 คน

2.2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เด็กและเยาวชน และผู้แทนชุมชน จำนวน 25 คน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะทิวอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.2.1 เด็กและเยาวชนที่ผ่านกิจกรรมค่ายทักษะชีวิตเพื่อการดูแลตนเอง จำนวน 5 คน

2.2.2 กลุ่มเด็กและเยาวชนศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น รุ่น อุ่นไอรัก จำนวน 10 คน

2.2.3 ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิว อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

3.2 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิว อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

3.3 แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชน ชุมชนเกาะทิว เขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย ดังนี้

1. เด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14 – 25 ปี ที่อาศัยอยู่จริงในชุมชนเกาะทิว อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่ขึ้นอยู่กับตัวแปรทางสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านจิตสังคม 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ สถานที่พักอาศัย แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ และสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

2.3 ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ กลุ่มผู้ใกล้ชิด

3. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และการมีคู่นอนมากกว่า 1 คน

4. แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง วิธีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ของเด็กและเยาวชน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง โดยกระบวนการร่วมคิด วิเคราะห์ปัญหา หาวิธีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิว เขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะได้อรรถาธิบายถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการหาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะเป็นข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถ นำแนวทางไปใช้ในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน ของจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป